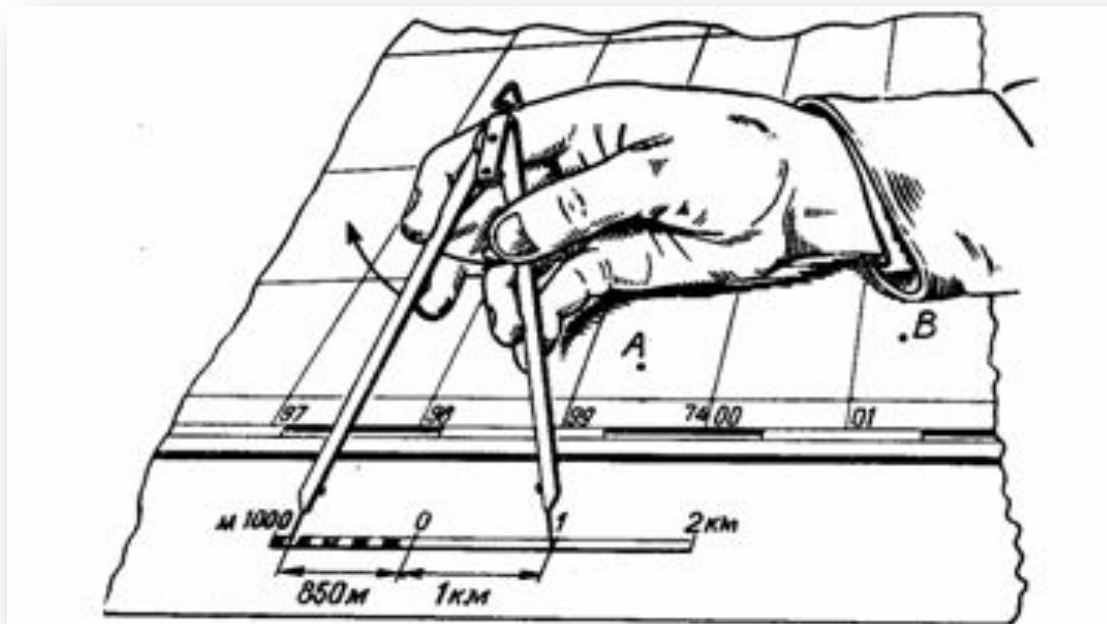

Тақыры

Географиялық карталар мен шартты белгілер. Масштабты қолдану арқылы арақашықтықты есептеу.

Оқу мақсаттары:

- Географиялық карталар мен шартты белгілерді жіктеу.
- Географиялық шартты белгілерді қолдана отырып, карталарды оқу
- Масштабты қолдану арқылы арақашықтықты есептеу
- Географиялық координаталарды табу

Бағалау критерийлері:

- Географиялық карталар мен шартты белгілерді жіктей алады;
- Географиялық шартты белгілерді қолдана отырып, карталарды оқи алады;
- Масштабты қолдану арқылы арақашықтықты есептей алады;
- Географиялық координаталарды өздігінен таба алады.

Масштаб - жер бетіндегі заттарды
жазықтыққа түсіргенде неше есе
кішірейтілгенін көрсететін бөлшек санды
айтады

Масштаб – неміс сөзі «өлшеуіш таяқ»
деген мағынаны береді

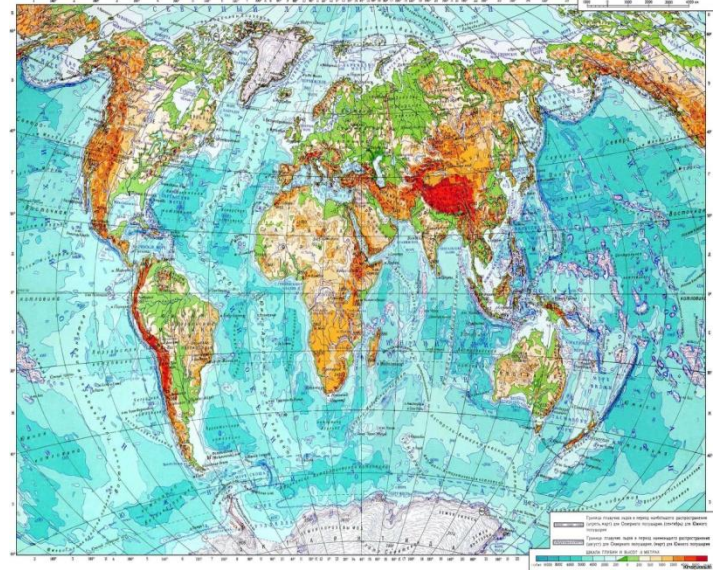
Мазмұнына қарай карталар

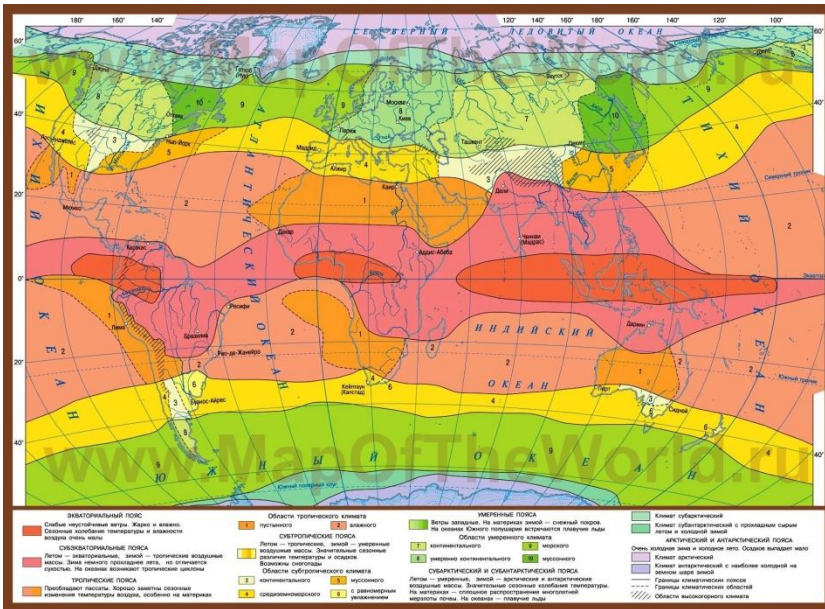
Жалпы географиялық карталар

Тақырыптық карталар

Жалпы географиялық карталарда жер бетіндегі барлық нысандар – жер бедері, жер бетіндегі сулар (өзендер, көлдер, теңіздер) өсімдіктер елді мекендер, жолдар, шекаралар, өнеркәсіп т.б бейнеленеді

Тақырыптық карталар - жалпы географиялық карталардың негізінде жасалады. Оларға шаруашылық, климаттық белдеулер картасы.

Карталар масштабына қарай

Ірі
масштабты
1:100 000

Орта
масштабты
1:1000 000

Ұсақ
масштабты
1:1 000 000-нан
ұсақтары

Масштаб

Түріне
қарай

Кішірейту
дәрежесіне
қарай

сандық

атаулы

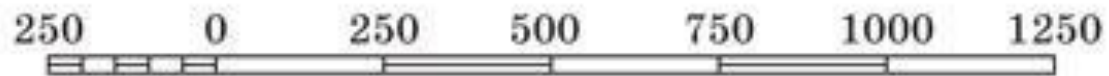
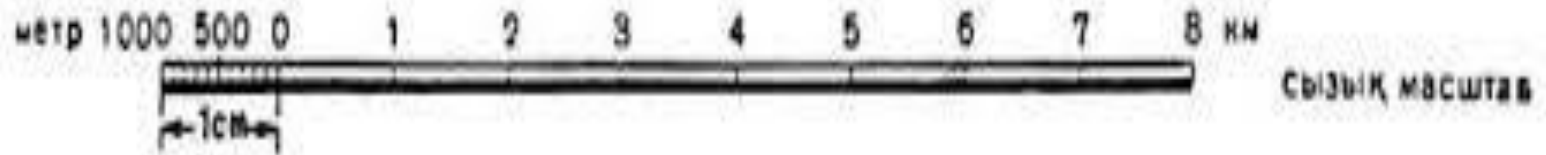
сызықтық

ірі

ұсақ

1:100 000 ----- Сан масштабы

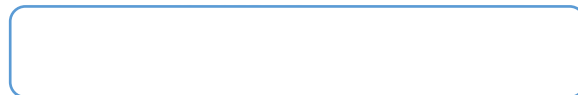
1 сантиметрде — 1 километр ----- атаулы масштаб

линейный

1 : 25 000 000 — численный

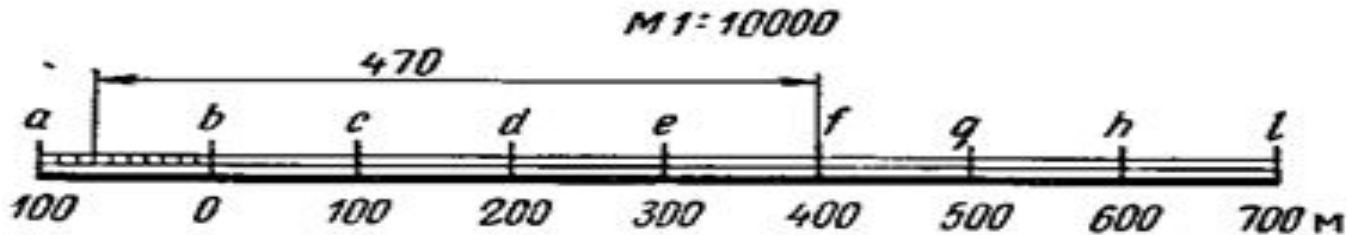
в 1 см 250 км — именованный

1. Бөлшек санмен көрсетілген масштаб сандық масштаб деп аталады.

1 : 500000
В 1 сантиметре 5 километров

*2. Планның немесе картаның масштабы сөзбен де жазылады 1:10 000 масштабы сөзбен 1 см – де – 100м (10000 см-ді м айналдырғанда-100 м).
Мұны атаулы масштаб дейді.*

СЫЗЫҚТЫҚ МАСШТАБ

Географиялық координаталар

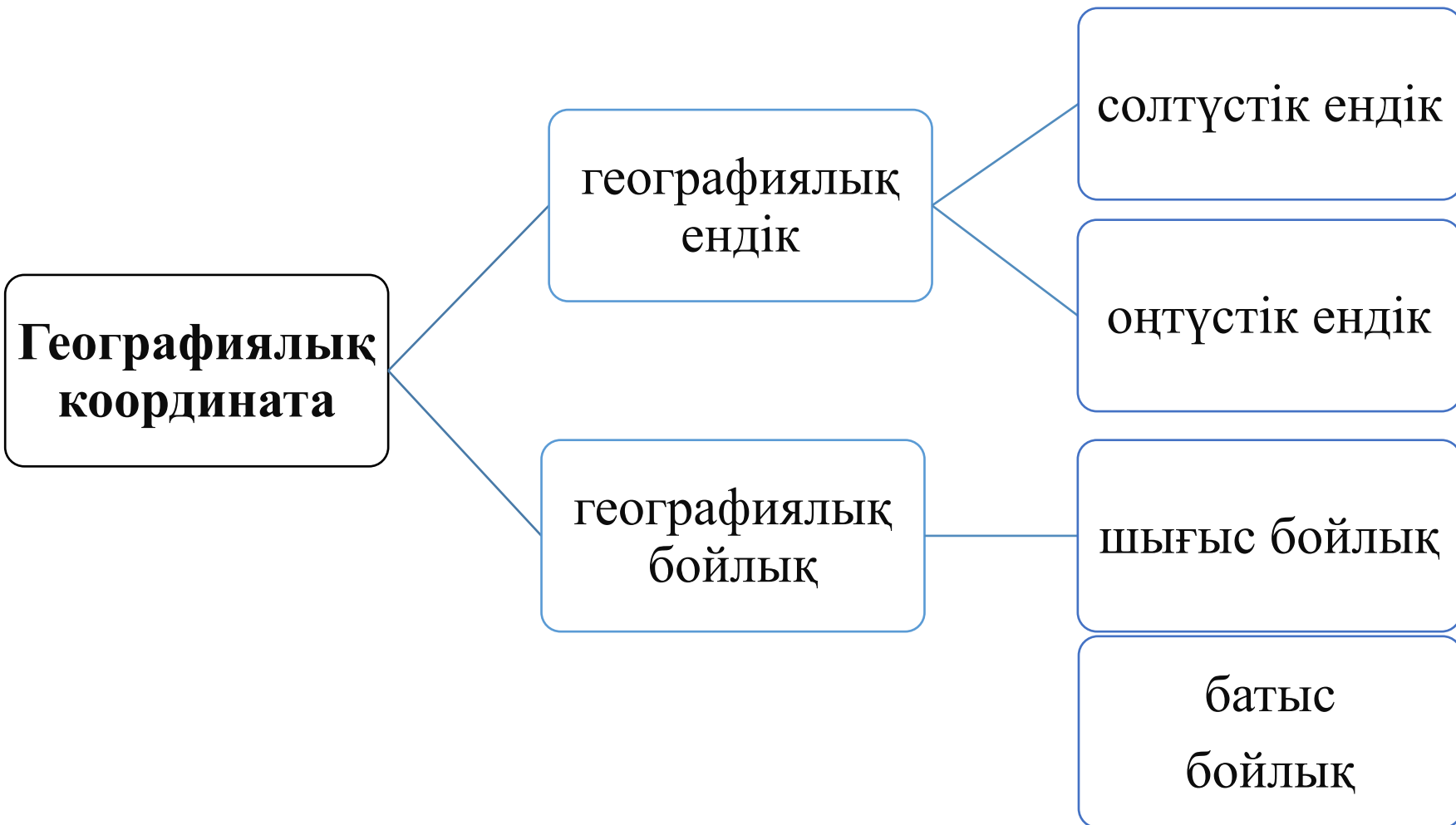

географиялық координаталар

географиялық ендік

географиялық бойлық

Глобустан қашықтықты өлшеу

географиялық ендік

Географиялық ендік

1. с.е. (0° - 90° с.е.)

2. о.е. (0° - 90° о.е.)

Географиялық бойлық

1. ш.б. (0° - 180° ш.б.)

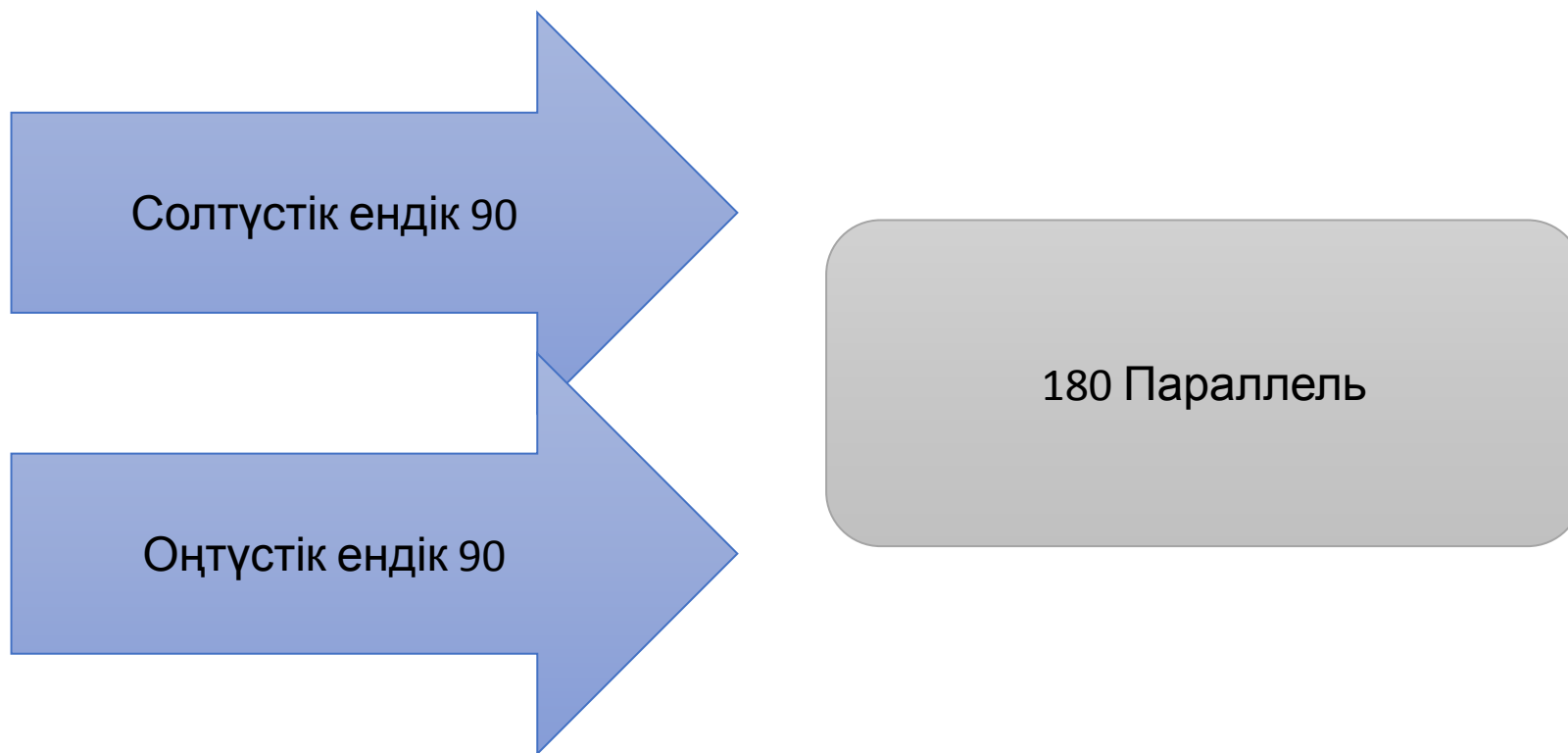
2. б.б. (0° - 180° б.б.)

Экватор— Солтүстік полюспен Оңтүстік полюс бірдей қашықтықта жүргізілген сызық.
Экватордың ұзындығы 40070 км

**Географиялық ендік - Кез
келген нүктенің (ендігімен
бойлығы) экватордан берілген
жерге дейінгі градустан алынған
шамасы.**

Параллель – Экваторға бірдей қашықтықтан параллель жүргізілген сызықтар.

Меридиан – Солтүстік Оңтүстікті қосатын СЫЗЫҚ

Бастапқы меридиан ЛОНДОН қаласы арқылы өтеді.
0- Меридиан немес ГРИНВИЧ меридиан деп
атаймыз.

Батыс бойлық 180 0

Шығыс бойлық 180 0

360 0
меридиан
бар.

Географиялық бойлық – кез келген нүктенің бастапқы мередианнан берілген жерге дейінгі грауспен алынған шамасы.

Градус торы - Паралель сызықтармен мередиан сызығының бейнесі.

Географиялық координата – кез келген нүктенің ендігі мен бойлығы.

ЖЕР БЕТІНДЕГІ НҮКТЕЛЕРДІҢ ГЕОГРАФИЯЛЫҚ КООРДИНАТАЛАРЫН АНЫҚТАҢДАР

Жер бетіндегі нүкте	Географиялық ендік	Географиялық бойлық
Тегеран		
	52 0 с.е	72 0 ш.б
Мак -Кинли		
Кеиптаун		
Париж		

- Цифры обозначены:
1 Эстония	10 Словакия	25 Сан-Марино
2 Литва	11 Швейцария	26 Монако
3 Белоруссия	12 Лихтенштейн	27 Андорра
4 Россия	13 Австрия	28 Ватикан
5 Индонезия	14 Венгрия	29 Мальта
6 Германия	15 Румыния	30 Люксембург
7 Бельгия	16 Молдавия	31 Армения
8 Люксембург	17 Словения	32 Киргизия
9 Чехия	18 Хорватия	33 Таджикистан
	19 Босния и Герцеговина	34 Ливан
	20 Сербия	35 Израиль
	21 Черногория	36 Палестинские территории
	22 Болгария	37 Бразилия
	23 Албания	38 Бирма-Мьянма
	24 Македония	39 Центральная Африканская Республика
		40 Экваториальная Гвинея
		41 Руанда
		42 Демократическая Республика Конго

Географиялық
объектінің
координатасы

Географиялық
объектінің аты

6° ш.б. 46° с.е.

72° ш.б. 48° с.е.

72° б.б. 32° о.е.

60° б.б. 66° о.е.

НАЗАРБАЕВ
ЗИЯТКЕРЛІК МЕКТЕПТЕРІ

NAZARBAYEV INTELLECTUAL SCHOOLS
НАЗАРБАЕВ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНЫЕ ШКОЛЫ

“Оқушының оқу жетістігін бағалау кр ”

Жетістік критерийі

- Масштаб ұғымы мен оның түрлерін біледі;
- Масштабты қолдана отырып, карта бойынша елді-мекендер арасындағы қашықтықты есептей алады;
- Географиялық координат ұғымын біледі (ендік, бойлық);
- Картаны қолдана отырып, кез-келген елді-мекеннің координатасын анықтай алады.

Үй жұмысы:

1. Польша, Иран, Венесуэла, Австралия мемлекеттерінің астаналарының координаталарын табу.